

Justyna Jasiewicz, Mirosław Filiciak

Wstęp

Kultura Popularna nr 3 (41), 4-5

2014

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mirosław Filiciak,
Justyna Jasiewicz

Wstęp

Niemal wszystkie obszary współczesnej kultury podlegają procesom mediatyzacji. Media towarzyszą nam w życiu codziennym, w komunikacji z innymi ludźmi, w kontaktach z państwem. W konsekwencji znaczenie kompetencji w korzystaniu z mediów rośnie, ponieważ ich poziom wpływa na to, jak jednostki radzą sobie w życiu prywatnym, społecznym i zawodowym, a także w jaki sposób uczestniczą w kulturze. Brak kompetencji medialnych staje się podstawą nowych typów wykluczeń społecznych, choć równocześnie – jak pokazują ustalenia badawcze ostatnich lat – nie jest wobec innych form wykluczenia autonomiczny. Dlatego to właśnie kompetencjom medialnym poświęciliśmy obecne wydanie „Kultury popularnej”. Kompetencje medialne traktujemy tutaj jako temat do refleksji teoretycznej, silnie jednak oparty na badaniach empirycznych. Wśród zamieszczonych tekstów znajdują Państwo artykuły, których Autorki i Autorzy podjęli się próby usystematyzowania możliwych ujęć problemu kompetencji medialnych oraz metod ich pomiaru. W dalszej części zaprezentowano szereg artykułów, dzięki którym można poznać bliżej poziom umiejętności cyfrowych Polaków w poszczególnych obszarach – od prawa autorskiego, przez informację zdrowotną, aż po aktywności zawodowe.

Ostatnie lata w badaniach kompetencji medialnych to czas wyraźnego wzrostu liczby badań, także prowadzonych lokalnie. To ożywienie związane jest z zaangażowaniem się w tematykę takich podmiotów jak Komisja Europejska, UNESCO, instytucje rządowe (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji), biorących udział m.in. w realizacji Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014–2020, ale też z działaniami towarzystw naukowych, organizacji pozarządowych i biznesu. Impulsów dostarczają również spory, związane choćby z wprowadzeniem do badań perspektywy relacyjnej, łączącej kompetencje i motywacje do ich zdobywania ze społecznym kontekstem funkcjonowania jednostek.

Jak pogodzić politykę podnoszenia kompetencji z krytyką wskazującą, że odgórnie narzucane ramy są w istocie elementem przemocy symbolicznej? To jeden z tematów, z którym badacze kompetencji będą się w najbliższych latach

mierzyć podczas debat, toczących się także poza akademią. Chcielibyśmy, aby ten numer „Kultury popularnej” był jedną z platform dla takich dyskusji.

Tematyka kompetencyjna to również okazja by po raz kolejny przypomnieć sobie o społecznej odpowiedzialności badaczy kultury oraz aby aktywniej włączyć się, przy pełnej świadomości związanego z tym ryzyka, w debaty związane z polityką edukacyjną, kulturalną i społeczną. Część pomieszczonych tutaj tekstów jest zresztą pokłosiem projektów badawczych finansowanych ze środków publicznych i pomyślanych jako element *evidence-based policy*. W tym ujęciu refleksja na temat kompetencji medialnych może być traktowana jako przykład aplikacyjnego wymiaru transdyscyplinarnej refleksji, prowadzonej przez humanistów i badaczy społecznych.